AKBABA

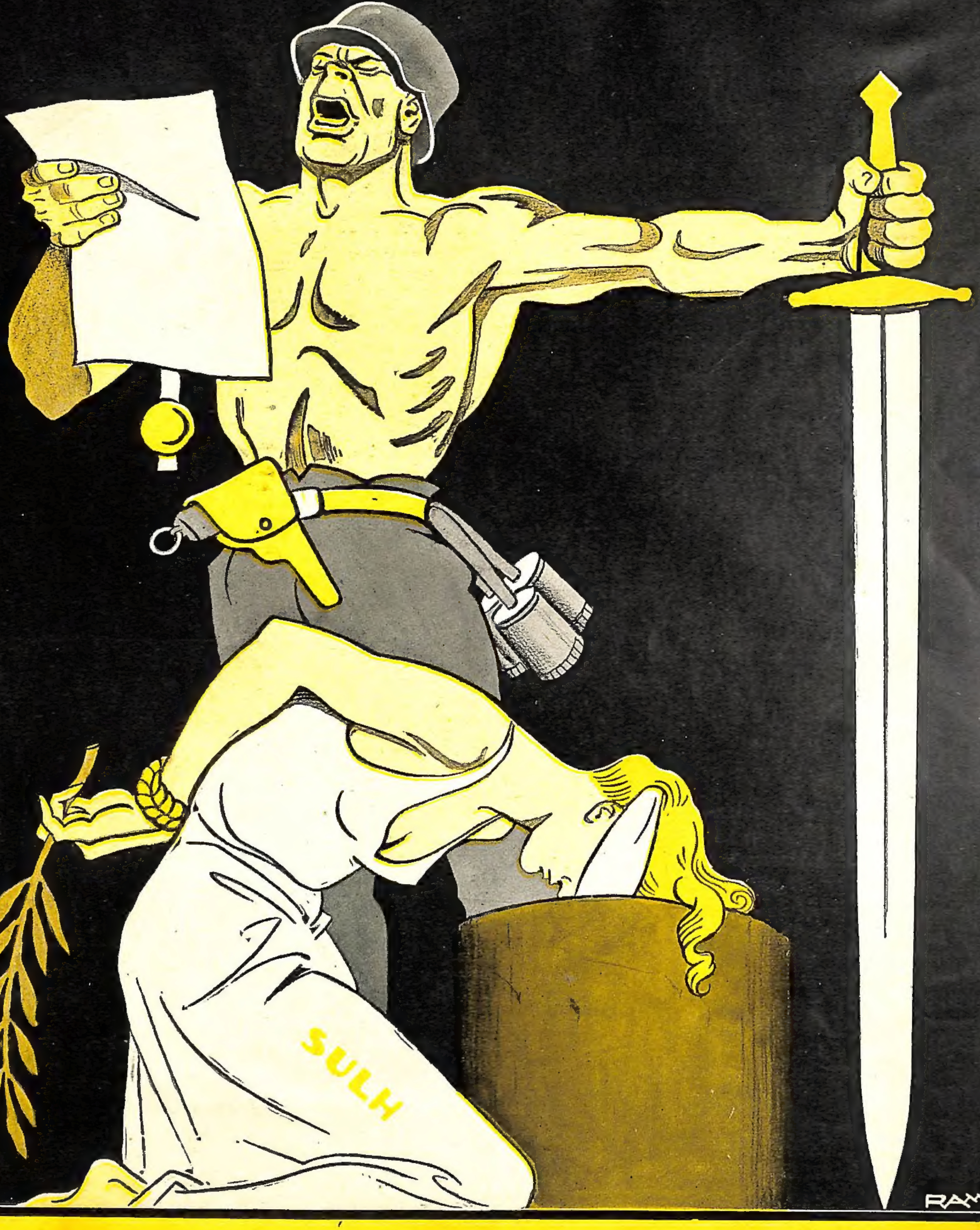

Sulh Kızı Afrika çöllerinde katledildi .'.

Yaz günleri geçti.
Kış mevsimi geliyor.
Hazırlıklar başladı.

SUMER BANK

Fabrikaları

Yeni mevsim için en zevkli bir dikkatle

K I Ş L I K

Kumaşları dokumaya başlamıştır. Bu kumaşlar, renkleri ve dokunuşlarile bir harika oluyor.

Pek yakında:

İSTANBUL

BEYOĞLU

GALATA

ANKARA

İZMİR

SAMSUN

Satış yerlerinin camekânlarında göreceğiniz ütüsü bozulmaz, havı dökülmez, rengi solmaz kumaşlar, sizi hayret ve iftihar ile sevindirecektir.

HORMOBIN

Ademi İktidar

Bel Gevşekliği ve Sinir Zafiyetini Giderir

Her eczahanede bulunur.

Kutusu 150 kuruş

Adres : Galata Posta kutusu 1255

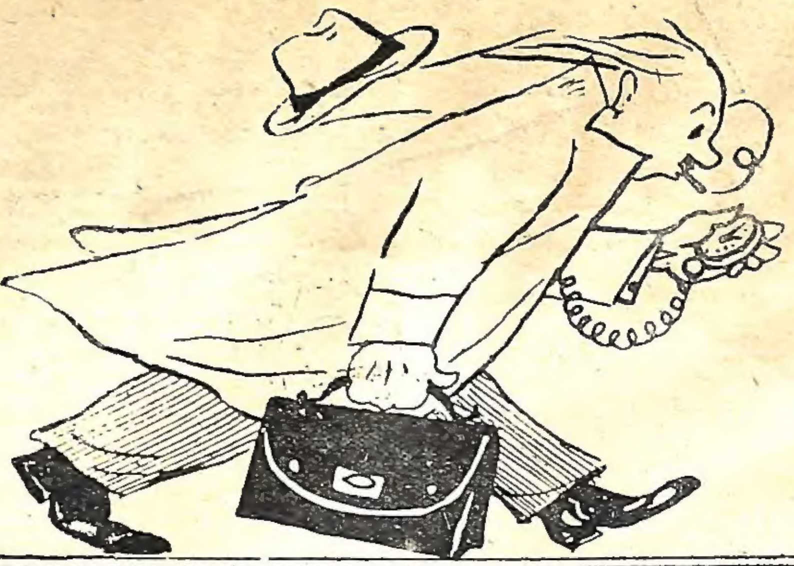

Aman... Eczane kapanmadan koşub bir

K A T A G R İ P

ALAYIM.

K A T A G R İ P

Bütün ağrılara ve soğuk algınlığına en iyi gelen ilâçtır. 2 tanelik kutuları yedi buçuk kuruştur.

Zevcinin aşkını muhafaza için Mücadele ediyor !

Meşhur bir sinema yıldızı: «Hiç bir erkeği muhafaza için mücadeleye girişmek zahmete değmez» diyor. Halbuki, bir çok kadınlar bu fikirde değildirler. Onlar, zevcelerinin başka kadınlar üzerindeki dikkat nazarlarını kemali haşyetle takip ederler. Fakat bunlar aynaya bakarak biraz da kendi kabahatleri olduğunu biliyorlar mı?

Bir erkeğin, beyaz ve yumuşak bir cildi, taze ve genç bir teni takdir nazarlarile seyretmesi pek tabiîdir. Bir kadın, yüzünün buruştuğunu, güzelliğinin solduğunu görünce evvelâ zevcinin nazarı dikkatini celbedecek bir genç kız tazeliğini iktisap etmek çaresine tevessül etmelidir ki, bu hali hazırda her kadın için kolay ve mümkündür. Her akşam yatmazdan evvel yalnız pembe rengindeki TOKALON kremini kullanınız.

Siz uyurken ensacınız üzerinde icrayı tesir ederek yüzün zayıf düşmüş adalelerini kuvvetlendirir, buruşukları giderir ve cildi gençleştirir. Sabahleyin yüzünüzde husule gelen şayanı hayret tebeddülü nazarı takdirler seyrediniz. Gündüz için beyaz rengindeki (yağsız) TOKALON kremini kullanınız.

Bu krem münbasit mesamatı sıklaştırır. Ve bütün siyah benleri kaybettirir. Bu gençleşme tedavi tarzı sayesinde zevcinin aşkını yeniden kazanmağa muvaffak olmuştur.

AKBABA

Yıl 13 — Cumartesi, 12 Teşrinievvel 1935 — Sayı 92

Müessisleri :
Yusuf Ziya Ortac — Orhan Seyfi Orhon
ABONE : Türkiye için, yıllığı 500, altı aylığı 250, üç aylığı 125 kuruş
ECNEBİ : Seneliği 1000, altı aylığı 500, üç aylığı 250 kuruş
ADRES : İstanbul, Ankara caddesi, AKBABA
Telefon : 22129 Sayısı 10 Kuruş

MEDENİYET, VAHŞET!

Afrikada, medeniyetle vahşet boğazlaşıyor: Romada, ipek gömleklerini sırtlarından çıkaran faşist gençler, Habeşistanda kızgın güneşi sırtlarına geçirdiler!.. İşte, Markoninin çocuklarına yaraşan bir fedaîlik!

Habeşistanda boğazlaşan iki millet değil, iki devirdir: Taş devrile elektrik devri harbediyor!

Tankın karşısına çıkan en müthiş Habeş silâhı: eski bir kasatora!.. Gökteki tayyarenin yerdeki hasmı: Gayız ile sıkılmış iki siyah yumrukla iki sıra beyaz diş!

Avrupa mecmualarını karıştırıyorum: Kuş öksesile İtalyan uçaklarını avlamaya çalışan yalın ayak bir Habeş delikanlısı!.. Uluslar Kurumuna, akıntıya bırakılmış şişe içinde protesto gönderen Habeş kralı!.. Hâsılı, hep sefaletle, gücsüzlükle, yoklukla istihza eden karikatürler!

Sokakta, müvezzilerin naraları koşuşuyor: İkinci tabı Akşam, üçüncü tabı Son Posta!..

Alıyorum: Adua düştü!.. İtalyanlar, Adisababayı bombardıman etti!.. Çocuklar, kadınlar, ihtiyarlar öldü!..

Hep medeniyetin zaferine ait müjdeler!

Gece, radyoyu açıyorum: İtalya çılgın bir neşe sarhoşluğu içinde, çizmesine sığamıyor.. Hangi istasyonu çevirsem: Viva!..

Ne mutlu ki, bir medeniyet eseri olan radyonun, bir vahşet diyarı olan Habeşistanda istasyonu yok.. Medeniyetin bu zafer şenlikleri arasında, onun, yüreğinden vurulmuş siyah bir kuş gibi inlediğini duymuyorum!..

Yusuf Ziya

ESKİ BOĞAZİÇİ MEHTAPLARI!

AYDABİR

mecmuasının üçüncü sayısında okuyacaksınız..

Halis süte kavuşan İstanbulda yakında bir süt bayramı yapılacak..

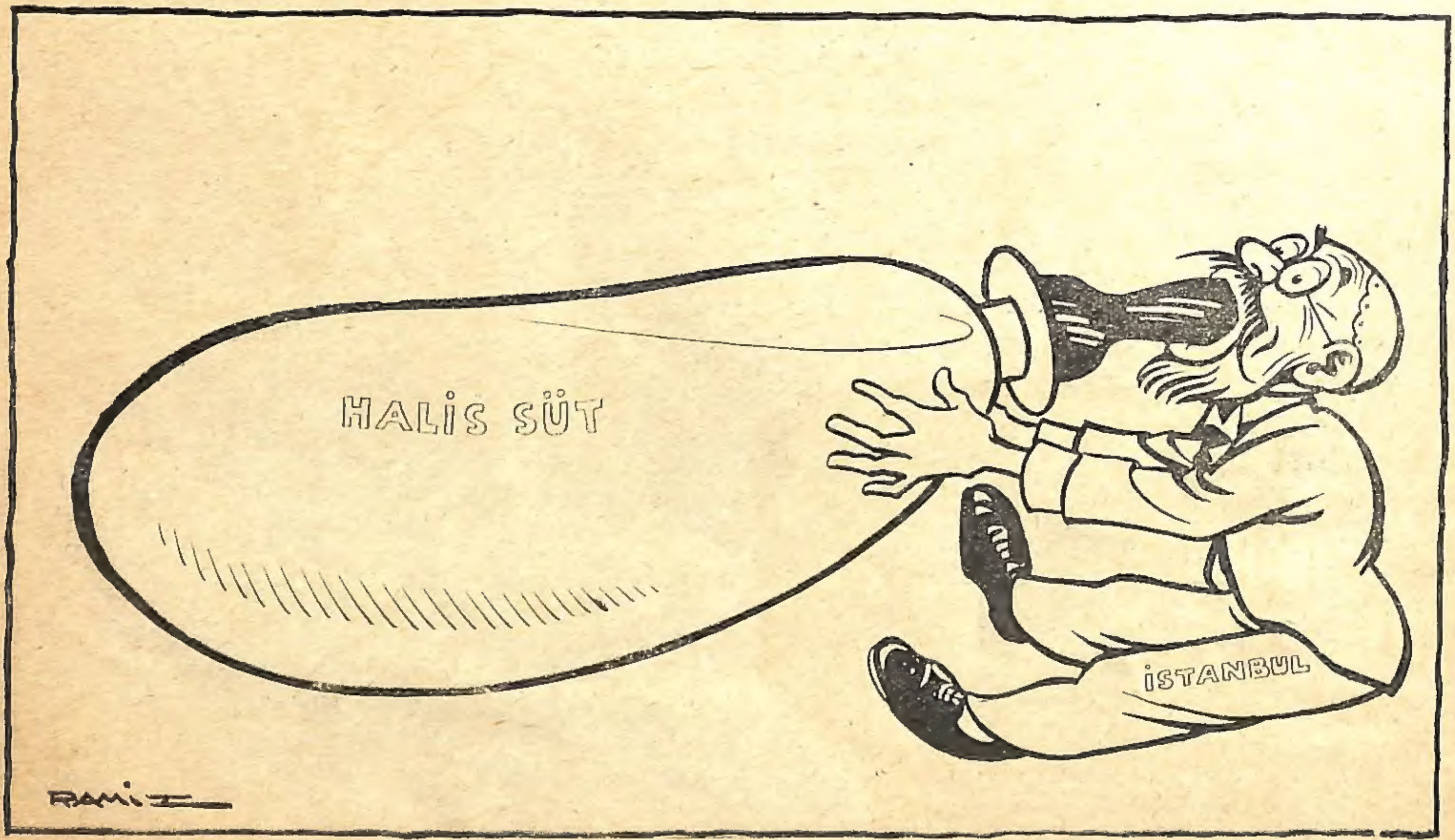

İstanbul — Ayıplamayın, bu yaşa geldim, halis süte yeni kavuştum!

İstanbulun Kurtuluş Bayramında

İstanbulun kurtuluş günü Bayan (Ayten) le bir gezinti yapmıya karar verdik. Son zamanlarda türkçülüğe ehemmiyet veren Bayan Ayten millî meseleleri sorup anlamak istiyordu. Bana:

— Bugün İstanbulu zaptettiğimiz gündür, değil mi?

Diye sordu.

— Evet.

Dedim.

— Kaç yüz sene oluyor?

— Yüz sene mi? Daha (13) üncü yıldönümündeyiz.

— Nasıl... Ben mektepte şöyle bir şeyler okuduğumu hatırlıyorum: «Türk askerleri salı günü İstanbulu zaptettiler. İmparator Kostantin Palaoloğ...»

— O sizin anlattığınız İstanbulun Osmanlılar tarafından zaptı.

— Şu halde biz İstanbulu Osmanlılardan mı aldık.

— Hayır, müttefiklerden.

— Müttefikler kim?

— Fransızlar, İngilizler, İtalyanlar..

— Onlar, bize karşı mı harbediyorlardı.

— Evet.

— Anladım.. Anladım.. Bizim kumandanımız Kılıç Ali hepsini yendi değil mi?

— Hayır.. O Kılıç Ali değil, Kılıç Aslan. Sizin anlattığınız (Ehli salip) muharebesi.

— Peki Kılıç Ali kim?

— Antep saylavı.

— Saylav, soy adı mı?

— Yok canım, saylav mebus demek.

— Peki, İstanbulu o mu zaptetti?

— Hayır, Kılıç Ali kumandan değildir. Millî mücadelede o inkılâp için çalışmış bir vatanseverdir. Bugün Antep mebusudur. Biz İstanbulu mütarekde işgal eden müttefiklerden kurtardık. Onun bayramını yapıyoruz.

— Ne güzel anlatıyorsunuz, sonra ne oldu?

— Ne olacak, padişah daha evvel kaçmıştı.

— Arapların padişahı mı?

— Arapların padişahı yoktur.

— Acemlerin diyecektim.

— Acemlerinkine şah denir.

— Kimlerin padişahı öyle ise..

— Osmanlıların.

— Ay, Osmanlılar da mı bize karşı harbediyordu.

— Öyle amma, siz o taraflarını bırakın, büsbütün zihniniz karışacak.

— Peki, sonra?

— General Şükrü Naili İstanbula girdi.

— Bu zatı tanıyorum. Yahya Kemal şiirlerine bayılırdı.

— O, Nailii Kadim, Şükrü Naili asker, kumandan, şair değil.

— Sonra ne oldu?

— Sonra bir çok inkılâplar oldu. İlkönce (hilâfet) kaldırıldı ve halife memleketi terketti..

— Halifenin gidişine bir şey diyorlardı amma, unuttum.

— Ne diyorlardı?

— Tuhaf bir kelime... Hacet, Huccet öyle bir şey.. Müslümanlarca tarih olmuş.

— Hicret olmasın?

— Evet, ta kendisi.

— O, peygamberin, Mekkeden, Medineye gidişi.

— Halife, peygamber değil mi?

— Yok. Onun namına saltanat sürene denir.

— Bu kadar tarih elverir. Alt tarafını başka bir gün öğrenirim. Şimdi çok heyecanlıyım. Bir şeyler yapalım.

— Ne yapalım?

— Edirnekapısına gidelim.

— Orada ne yapacağız?

— Tekkede dansederiz.

— Bir defa tekkede dansedilmez. Sonra tekke yok.

— Nasıl yok, bende resimleri var. Bir taraftan flüt çalınıyor, bir taraftan dansediliyor.

— Flüt değil, ney, dans değil, zikir. Bunlar artık kaldırıldı.

— Neye kaldırıldı. Ne fena şey.. Bütün güzelliklerimizi kaybediyoruz. Bir şey hatırıma geldi. (Ellerini çırparak) bunu mutlaka yapalım.

— Söyleyin de yapalım.

— Deveye binip tekkeye gidelim.

— Niçin?

— Hacı olmak için.

— Hacı olmak için (Mekke) ye gitmeli.

— Peki (Mekke) olsun.

— Ne kadar yol biliyor musunuz?

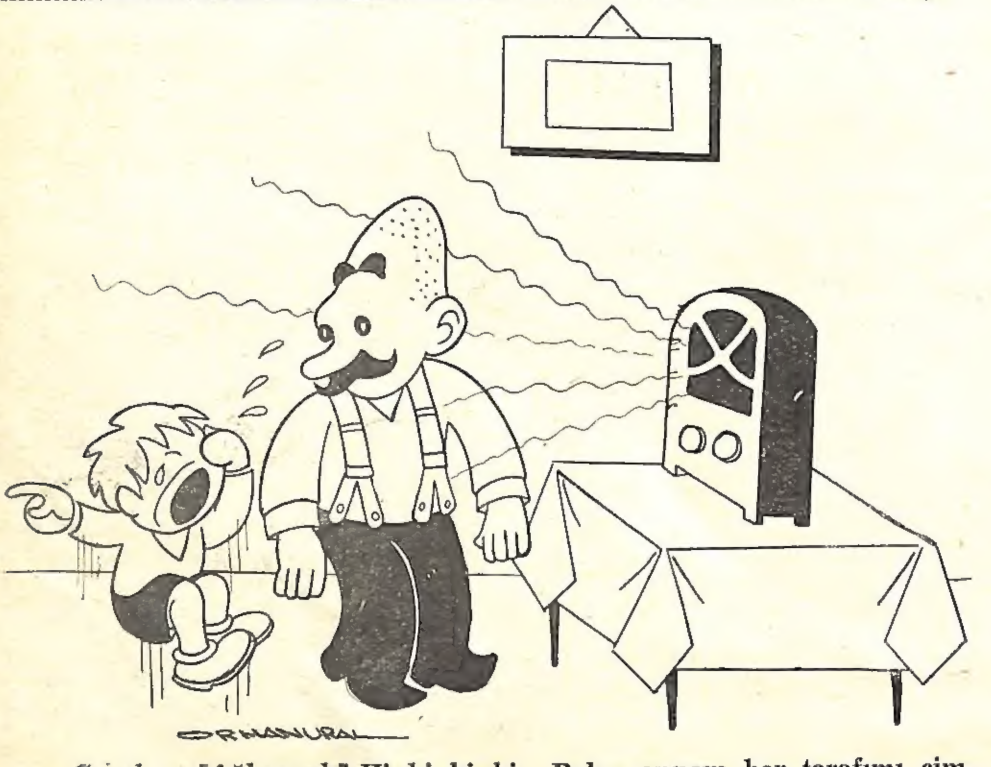

Çocuk — [Ağlıyarak] Hi, hi, hi, hi... Baba, annem her tarafımı çimdikleyip, tırmıkladı!...

— Vah zavallı yavrum vah.. Senden de mi kışlık manto istemiye kalkıştı!..

Erkek — Bir hayvan için çok para değil mi?
Kadın — Senin için ne ehemmiyeti var kocacığım!

— Ne kadar olursa olsun, yürümiyeceğiz ki yorulalım.

— On beş günlük yol!

— Ne diyorsunuz, (Mekke) Eyüp taraflarında değil mi? Hani orada peygamberin hırkası varmış.

— Orasına Hırkai şerif derler. Mekke Arabistanda.

— Araplar şimdi İtalyanlarla harbediyorlar değil mi? Zavallılara çok acıyorum.

— Araplar harbetmiyor, Habeşliler harbediyor.

— Araplar hangisi, eskiden haremlerde bulunanlar mı?

— Onlara harem ağası denir. Zencidir.

— Peki, ne yapacağız, pitoresk bir şey görmek istiyorum. Beni bir hareme götürün bari.

— Harem kalmadı.

— Çubuk içmek ve şark dansı görmek istiyorum.

— Bunlar da, kalmadı.

— Göksüde feraceli sultanları seyredelim.

— Onlar da kalmadı.

Bayan Ayten sinirlendi. Başındaki şapkasını ve omzundaki buvasını yere fırlattı.

— Bugün pek meşanlığınız üstünde.. Beni dezilluziyone etmek için ne mümkünse yaptınız, sizinle gezmekten vazgeçtim. Tenis oynamıya gidiyorum, orrevuvar!

Dedi.

Fiske

Fıkralar

Ticaret

Adam kapıya dayandı:

— Durunuz, kapamayınız. Ben sizin sandığınız adamlardan değilim. Hayatınızı, evinizi sigorta etmeğe gelmedim. Kitap, kartposatl, takvim satmıyacağım.

Ev sahibi kapıyı aralar.

— Makine, radyo, vantilâtör, elektrik ütüsü, buz dolabı komisyoncusu değilim.

Kapı biraz aralanır:

— İcra memuru değilim, tahsildar değilim...

Kapı açılır:

-- Ya nesiniz?

Adam geniş bir nefes alır:

— Nihayet itimat edip kapıyı açacağınıza emindim. Ben fotoğrafçıyım, resim büyültürüm. Eğer büyütmek istediğiniz resim varsa...

Kadına hürmet

İri yarı bir adam sokak ortasında bir kadını dövüyordu.

Kahvenin penceresinden bu manzarayı seyreden bir adam derin bir ah çekti:

— Nafile biz adam olmıyacağız, dedi, kadına hürmeti bir türlü öğrenemedik. Eşek herif kadın yanında şapka ile durulmayacağını hâlâ öğrenememiş.

Şoförün cevabı

Vapura yetişmek için Tepebaşından otomobile binmişti. Fakat yol aşağıdan, yukarıdan gelen otomobiller, tramvaylarla dolup taştığı için gayet ağır gidiyor, ikide birde duruyordu. Şoföre:

— Arkadaş daha hızlı yürüyemez miyiz? dedi.

O cevap verdi:

— Evvel Allah yürürüz amma arabayı kime bırakalım?

Taliin Gönderdiği Kadın

Sadinin çocukluktanberi en heves ettiği şey bir spor otomobili satın almaktı.

Bir takım kibar gençlerin zarif otomobiller içinde tozu dumana katarak yoldan geçtiğini gördükçe adetâ ağlamaklı olurdu.

Nihayet bu arzu bir hastalık derecesine çıktı ve Sadi babasından kalan bir dükkânı satarak elden düşme bir otomobil aldı. Bunun için üç ay da şoför mektebine devam etti.

O gün ilk defa kendi otomobilile Büyükdereye inmişti. Dönüşte hafif bir hüzün duydu ve biraz düşününce bunun neden ileri geldiğini anladı.

Bu yolda gezen kibar erkeklerden bir çoğunun yanında daima güzel bir kadın bulunurdu.

Kadın çılgın koşunun rüzgârından dağılmış saçlarını şoförünün koluna yaslar ve o esnada bahtiyar erkek kim bilir neler duyardı? Bunların, yolu tenha gördükleri vakit otomobili yavaşlattıkları, bazan hattâ büsbütün durdukları da olurdu.

Sadi pek toy bir genç değildi. Bir spor otomobilinin kadınlar üzerindeki tesirini bilirdi. Şimdiye kadar başını çevirip kendisine bakmağa lüzum görmiyen nice şık bayanların, ışığa koşan pervaneler gibi otomobilin etrafına üşüşeceklerini pek iyi bilirdi.

Pek yakında, otomobilin şöhreti civar mahallelere yayılır yayılmaz kim bilir ona da kaç kız yahut kadın koşacaktı.

Fakat ne olursa olsun bir nevi açılma türeni demek olan bu ilk günün akşamında bu güzel yolları yalnız geçmek Sadiye garip bir mahzunluk veriyordu.

*

Yolun kenarındaki ağaçların arasında gözüne birdenbire bir kadın ilişti. Allah Allah! Bu saatte bu dağ başında yapayalnız bir kadın. İnanılacak şey değil!

Nasılsa bu sabahtanberi Sadiye güler yüz gösteren talih acaba onun bu eksiğini de tamamlamak istiyor, bu dağ tepesine gökten bir kadın mı indiriyordu?

Genç adam otomobili yavaşlattı ve kadına bakmağa başladı. Güzel vücutlu, şık spor elbiseli bir kadın, yahut genç kızdı. O da garip bir merakla otomobile bakıyordu. Sadi küçük bir tereddütten sonra kadının bir kaç adım ilerisinde otomobili durdurdu; başını geriye çevirerek:

— Affedersiniz efendim, dedi, şehirden çok uzaktayız. Yolda otomobilinizin bozulabilmiş olacağını düşündüm de... Acaba bir hizmette bulunabilir miyim, dedim.

Sadi mahcup, çekingen bir adamdı. Kadınlara ancak ahbaplığı ilerlettikten sonra açılmağa cesaret ederdi. Şayet kadın bir ürkeklik gösterir, yahut onun bu sözünü fenaya çekerek surat filân asmağa kalkarsa:

— Yani yolda boş otomobil görürsem göndereyim mi diye sormak istedim diyecek ve çekip gidecekti.

Fakat kadın hiç bir vahşilik göstermedi. Otomobile doğru yürüyerek:

— Tahmininiz doğru efendim... Bir otomobil arızası, dedi, aksi gibi otobüs te geçmiyor.

Bu kısa konuşma esnasında Sadi genç kadının adamakıllı güzel, fazla olarak ta uysal ve yumuşak başlı olduğunu görmüştü. Kalbi şiddetle çarpıyordu. Evet bu ona tesadüfün gönderdiği bir maceradı. Yolda evvelâ şundan bundan konuşacaklardı. Derken rüzgâr onun saçlarını Sadinin yüzüne değdirecek, kim bilir belki Mecidiye köyüne varmadan evvel ahbaplığı ilerleterek yolu uzatmak için geri döneceklerdi.

Genç adam bu fırsatı kaçırırsa sonradan çok pişman olacağını anladı ve bir teklifte bulundu:

— Bu vaziyette size bir teklifte bulunmamı garip görmezsiniz. dedi, müsaade ederseniz sizi Şişliye bırakıvereyim.

Sadi «Şişliye bırakıyeverim» demekle maksadının insanî bir maksat olduğunu ve sonradan kadına balta olmağa kalkmıyacağını anlatmak istiyordu.

Kadın gayet tabiî bir tavırla:

— Mersi, nezaketinize teşekkür ederim, dedi.

Sadi hafifçe titriyen elile otomobilin kapısını açıyordu:

Kadın birdenbire arkasını döndü:

— Abdullah, Abdullah, diye bağırdı.

Kocaman bir çınarın arkasından şişman, saçsız bir adamla iki çocuk çıktı.

— Abdullah. Beyefendi lûtfettiler. Bizi Şişliye kadar götürecekler. Biraz sıkışacağız amma ziyanı yok. Sepeti alın da gelin...

Karga

Muallimler albümünden :

Musiki muallimi: Bay Fuat

Peyami Safa

AYDABİR

Üçüncü sayısında size

PEYAMİ SAFANIN

Çok güzel bir yazısını verecektir.

Tenkit :

SERABI ÖMRÜM

Yüz elliliklerden filosof Rıza Tevfikin bu isimle yeni neşrettiği şiir mecmuasının tenkidi

AYDABİR'in
3 üncü
Sayısında

AŞKTA DAMPİNG

— 1 —

Göklere el uzatan sarp dağların içinde,
Kayalık yamaçların korkunç dönemecinde
Uçuyordu, Parise yolcuları getiren,
Büyük lokomotifli, büyük vagonlu tren!..
Yataklılar doluydu, ikinci biraz boştu,
Restoranda oturan zengin yolcular coştu:
Gövdeye indiriyor şampanya bardağını,
Sevinçle süzüyordu hepsi Karpat dağını!..
Tren: sanki dağların arasında kıvrılan
Gözleri alev saçan, büyük, çelik bir yılan!..
Kıvılcımlar saçıyor vagon tekerlekleri,
Baksan, devriliyordu telgraf direkleri!...
Makine dinlemiyor yokuş, tünel, mağara,
Yel gibi koşuyordu ulaşmak için gara!..

— 2 —

Dedik ya: Biraz boştu ikinci kompartiman,
Birinci gibi değil, ses sada yok, süt liman!..
Bir vagonda dikkate değer üç yolcu vardı:
Ikisi: Genç, güzeldi.. Biri de: İhtiyardı!..
Daha ben söylemeden, bunu anlamak gerek:
Güzel olanlar: Kızdı.. Yaşlı olan da: Erkek!..

— 3 —

Marsilyadan Parise gidiyordu iki kız,
Erkek te yapıyordu bu gezintiyi yalnız!..
Kumral kızın gözleri kestane rengindeydi,
Görenler böyle derdi: Kirpiği cana deydi!..
Bir yıldızsız geceydi esmer kızdaki gözler:
Gönül böyle gözlere hergün bakmayı özler!...
Ya, öbür adam kim?... mi: Tanıştırayım onu,
Pariste herkes bilir tefeci Salamonu!...

*

Kızlar konuşuyordu.. Esmer olan dedi ki:
— «Ben iki bin liraya buseveririm belki!..»
Kumral kız buna güldü:
— «Haydi oradan, sersem,
«Bine razı olurum kime bir buse versem!...»
Esmer dedi:
— «Razıyım ben sekiz yüz liraya!...»
Kumral dedi:
— «Satarım ben daha az paraya!...»

— 4 —

Görünüşte Salamon iyice uyuyordu,
Fakat bu konuşmayı kenardan duyuyordu!..
— «Çok yüksek para!..»
Dedi, açmadı gözlerini,
Dinlemeğe başladı kızların sözlerini!..

Polis — Heyyyyy... Orada ne yapıyorsun?.
Hırsız — Affedersin polis ağabey.. Kübik evlere gire çıka, tersim döndü de kendi evimin kapısını bulamadım!..

Esmer kız devam etti:
— «Fakat kardeşim düşün:
«Tamam dört yüz liradır değeri bir öpüşün!...
«Bu parayla Pariste iki üç ay kalınır,
«Tuvaletler, şapkalar, iskarpinler alınır!...»
Kumral kız:
— «Hayır!.. dedi, şimdi fazla kriz var:
«Erkekler çok çalışıp, az para alıyorlar!..
«Bir busemi veririm ben daha az paraya,
«Damping yaptım: Razıyım tamam elli liraya!...»

*

Birdenbire titredi Salamon sevincinden,
Gözlerini açmadı, şöyle dedi içinden:
— «Genç kızlar borsasında bugün fazla panik var:
«Ruble bile düşmedi bir zamanlar bu kadar!...»

*

Gerçekten, bu konuşma andırmıştı borsayı,
Esmer kız düşürmüştü büsbütün piyasayı,
Dedi ki:
— «Kriz varsa, daha ucuz olmalı:
«Gençler otuz liraya bir öpücük bulmalı!...
«Düşün ki: Bu parayla bir masrafı kaparsın,
«Meselâ: Mevsim için bir tuvalet yaparsın!...»

— Bana vuran oldu mu karım da onu vurur..
— Sahi mi?
— Sahi ya, piyangodan elli lira vurmuştu, kırk dokuzunu karım vurdu!

Üniversitemizin edebiyat doktoru :

A. Nihat

Kumral kız umutsuzdu:
— «Verecek çıkmaz, dedi,
«Cebinde otuz lira olan genç pek az.. dedi,
«On beş lira yetişir.. Sahip ol bu paraya,
«Tam bir hafta gidersin Pariste Operaya!...»

— 5 —

Salamonun büsbütün keyfi, rahatı kaçtı,
Kızlar konuşuyorken, birden gözünü açtı,
Dedi:
— «Uyuyacağım ben burada bir parça,
«Çünkü dinlenemedim yollarda haftalarca!..
«Siz gene karşılıklı pazarlığa giriniz,
«Üç liraya inince bana haber veriniz!...»

Necdet Rüştü

BOĞAZİÇİ UYKUDA

Pek küçüklüğümdenberi Boğaziçine bayılırım. O lâcivert, mavi, yeşil hareli denizine, o neftî, fıstıkî, mor korularına; o püfür püfür esen rüzgârına, o güzelim yalılarına, hele mehtabına deli olurum.

Çocukluğum Kadıköy yakasında geçmişti; Göztepede otururduk. Senede bir, nihayet iki defa, Boğaziçindeki bir akrabaya gidiyoruz dediler mi sevincimden duramaz hale gelir, Köprüden Şirketihayriye vapuruna binip Kızkulesini arkada bıraktık mı dünyalar benim olurdu.

Bu Boğaziçi hayranlığımın sebebi orasının civcivliliği ve seyir yerleri değildi. Ne Göksü, Küçüksu, Kalender mesireleri; ne Sarıyerin çifter çifter suları; ne Beykoz, Sultaniye çayırları; ne de Bebek koyunun, Kanlıca körfezinin sazlı mehtap âlemleri...

Şimdi anlıyorum ki ilk sevgimin asıl sebebi başkaymış:

Çılgınca kayık ve vaur merakım.

Hakkım da yok değildi. Göztepedeki evimizden çık; sekiz, on dakika yürü; şıpır şıpır dalgalar okşıyan Marmara kıyılarındasın. Gelgelelim içine binecek, küreklerini çekecek bir sandal görebilirsen aşkolsun.

Caddebostanındaki erkek deniz hamamının yanında, reji kolcularına ait bir üç çifte; vapur iskelesinde bir iki salapurya; az ötede, geçmiş gün pek hatırımda kalmadı amma, galiba Münif Paşazadelerden birinin kotrası... O kadar.

Horoz Ali Paşanın köşkünün önünden [şimdiki (Safa bahçesi) ile plâjın olduğu yer] sağa doğru gel. Çifte havuzlar açıklarında, Salistra dalyanı etrafında bir kaç alavana kayığı. (Sallapati) gazinoşunun karşısından denize giden keçi yolunun nihayetinde, manifaturacı ve taze balık meraklısı Şişman Yankonun hususî balık kayığı.

Fenerbahçe deniz hamamında yüzgüçlük taslayan ve fazlaca açılanlara, hamamcı Karabet avaz avaz bağırırdı:

— Zo nereye gidoorsun, dön geri!.. Tek kayık yok, balıkemini olacaksın!.. Etrafındaki tanıdıklarına usulcacık fıslardı:

— Kadınlar hamamına karşıdan ışmar edoor dee sakallıya duyuracak; hamamı başımıza yıktıracak!.. (Sakallıdan murat, o vaktin Üsküdar ve Kadıköy kumandanı Ali Şamil Paşa).

Boğaziçinde cıvıl cıvıl kaynayan tenteli sandallara, pırıl pırıl parlıyan piyade kayıklarına, yaldız nakışlı futalara ağzımın suyu nasıl akmasın?

O zamanlar vapur merakım da aşırı derecede. Kadıköyüne, Haydarpaşaya, Adalara işliyen idarei mahsusa vapurlarının numaralarını, isimlerini, biçimlerini, yürüyüşlerini bana sor, cevabını al. Resimlerini yapayım, şaşta kal.

Bunların bir ikisi yolluca, üst tarafı köhne, yatalak tontonlardı. Kız gibi olan Şirketihayriye vapurlarının köpükler saça saça, yağ gibi kayışları ağzımın suyunu akıtırdı. Ben, bu gemilerden birinin içine girdim mi sahibi benmişim kadar keyiflenir, gittiğimiz yalıda pencerelerden ayrılmaz, geçişlerini imrene imrene seyreder:

— Ah ne olurdu, derdim, şuncağızlardan biri bizim Haydarpaşaya işlese başka şey istemem!..

*

Seneler geçti. Boğaziçinde, hem de başka başka köylerde bir kaç yaz geçirmek bana nasip oldu. Bir vakitler can attığım o vapurlara bindim, indim. Dağların, koruların sisli sabahlarını, erguvan renkli akşamlarını, suların billûr akıntılarını, süt liman durgunluklarını, mehtapların (servi simin) ışıltılarını, heyheyler yükselen âlemlerini gûya doya doya seyrettim. Ne yalan söyleyim kanamadım!

*

Gene Göztepeye yerleşmiş, seneler var ki Boğaziçine adımımı atmamıştım. O mavi, yeşil deniz; o mor dağlar, korular; o gümüş parıltılı geceler; o yığın yığın sandallar; birbirine karışan sesler, sazlar, nağmeler... Bunların hepsi burnumda tütüyordu.

Geçen değil, daha evvelki mehtaba tesadüf eden günlerdi. Çat çat kapı. Bizim yakın akrabalardan biri. Bir kaç senedir taşradaydı. Ağır bir rahatsızlık geçirmiş, İstanbula tebdilhavaya gelmiş; Yeniköyde genişçe bir yalı tutmuş.

And, kesrail, bizleri gece yatışına çağırıyor. Bir hafta salıvermiyeceğim diye yemin yemin...

Canıma minnetti. En evvel ben ayaklandım. Mehtabı kaçırmamak için, hemen ertesi gün yolu tuttuk.

Köprüde, Rumeli kıyısı gidecek vapurların gişesini ararken arada gözüm yana kayıyor, içimi çekiyordum. Hey gidi günler hey!.. Neredesin 37, 38 numara? Neredesin 43, 44... 45, 46?

O huni ağızlı ve fiyakalı bacalı, kız oğlan kız endamlıların yerinde, şimdi bana ecel acayip gelen, tıknaz, boynu kısa, kambur kimseleri andıran irin benizli, kara vücutlu alâmetler.

İki buçuk saatten fazla bekliyecekmişiz. Gişelere üşüşenler: (Taksime!.. Otobüse!..) diye koşuşuyorlardı... Haydi biz de peşlerinden.

Kutuya istif edilmiş sardalyalar gibi omuz omuza, benzin dumanına karışan ter ve ayak kokularını koklaya koklaya, otobüsün bozuk makaslarından ve ekli lâstiklerinden içimiz sarsıla sarsıla, bunalmış, bitik, İstinye sırtlarına vardık.

Boğaz tabak gibi ayağımızın altında... Eh, şu manzaraya çektiğimiz çile değer...

Şoför, bir küfür savurdu ve istoper etti.

Direksiyon gevşemiş. Sıkıştırmadan viraj aşağı inmek tehlikeli imiş: Maazallah ölümmüş!

Güneşin altında bekle babam bekle.. Tamir işi br türlü bitmiyor!.. Öyle de ağır bir hava ki yaprak kımıldamıyor. Hamamda tere yatmış kadar börtmüş, sucuk kesilmişiz.

Akrabanın yalısına hastadan beter halde düştük. Hepimiz bir mindere serilmiştik.

Düüüt!... Düüüt!... Sıvırya vapurlar geçiyor. Ben, (bana mısın?) diyecek halde değilim. Akşam güneşi Anadolu yakasını kim bilir ne yaldızlarla cici

biciliyor, görecek gözüm yok. Kafam kurşun, vücudum külçe!

Kanlıca sırtlarından ay çıktı. Deniz, sırma işlemeli bir gelin yorganı gibi.. Hâlâ beynimizde bir ağırlık, bir zonklama...

— Aman bir aspirin?..

Yalıdan fırladık. Bir âdem oğluna ve kızına raslamadan çarşı boyuna geldik. Eczahane kapalı. Eczacı erken yatarmış. Aspirin, İstinye burnundaki gazinocuda bulunurmuş.

Zaten sandal safası yapmıyacak mıyız ya, geçerken uğrar alırız.

Sandal nerede bulunur? Elbette iskelenin yanında... Bizim akraba ilerledi...

— Biliyordum, diyerek boynu bükük döndü, sandalcılar yatmağa gitmişler.

Ağaçlıklı arka yoldan yürüyoruz. Yüksek duvarların arasından arada bir yalılar meydana çıkıyor. Hepsinin içi zifiri karanlık. Sokakta bir hayalet bile yok. Ne aşağı, ne yukarı bir otomobil geçmiyor.

— Sandalı da mı İstinye burnunda bulacağız?

Bizim akraba başını salladı. Yürüdük, yürüdük. Köşe görünür görünmez soldaki ışıklı yere koştum. Gazino bomboş. Gazinocu tezgâhta gözleri kapalı şekerleme kestirmede. Biricik garsonu bir iskemle üstünde horultuda.

Aspirini alıp hemen ikisini birden yuttum... Oh yarabbi şükür, beş on dakika sonra kendime gelebileceğim.

Rıhtımın kenarında üç sandal duruyordu. Biri boş, ikisinde iki uykuda adam. Birine seslendik:

— Kalk yahu, bizi gezdireceksin!

Yerinden kımıldamadı bile; mırıldandı:

— İskarmozum kırık!

Ötekini kaldırmak istedik; cevap verdi:

— Uykusuzum, gidemem!

Geriden, koşarak biri geldi. Üçüncü sandalın sahibimiş. Ağzı buram buram rakı kokan, yaşlı bir Karadenizli... Fitil gibi sarhoş ta olsa bize ne? Kayığı ona mı çektireceğiz ki?

Sandala atladık ve küreklere asıldık. O lendüha havuzlu, kûhi İstinye koyunu aştık. Emirgânın, arkasından Boyacı köyünün yalıları başladı. Bir tanesinin penceresinde aydınlık yok. Haydi mehtab var diyelim, bir insan kafası da yok. Çatı katlarındaki basık odaların bazılarında, ölü gözü gibi bir ışık; mutlaka ya beş mumluk bir gece kandili, ya idare fitili... Uyuyorlar.

Denizin mehtap âlemini, sandallardan, yalı salonlarından yükselecek sazları, ahenkleri geçtik, bozuk plâklı bir gramofon sesi bile duyulmuyor. Sinekli bakkal, İspanakçı viranesi, Mevlevihane kapısı evlerinde bile bulunduğunu duyduğum radyo dedikleri nesne bir köşecikten zırlasa yüreğim rahat edecek.

Rumelihisarına yaklaşırken biz de sandalın içinde uyuşmuş, esniyor, geriniyorduk. Bizim de gözlerimizden uyku akıyordu.

Boğaziçi mi? Ziyade olsun. Yemliha, Mekselina mağarası olmuş. Ertesi sabah, ilk vapura kendimizi dar attık.

Sermet Muhtar

Muallimler albümünden :

Elişi muallimi Bay Celâl

Fıkralar

Fal

— Küçük hanım, yakında kısmetiniz açılacak, zengin, güzel, zarif, akıllı bir beyle evleneceksiniz, dünyalar sizin olacak...

Küçük hanım gülümsedi:

— Âlâ, mükemmel, yalnız bir şey sorayım, şimdiki kocamdan nasıl ayrılacağım?

İlim ve para

Baba iki senede zorla sınıf geçmiş oğluna yeni ders senesi münasebetile nasihat veriyordu:

— Oğlum haylâzlığı bırak ta derslerine çalış. Dünyada ilim kadar kıymetli şey yoktur. Bilmelisin ki ilim paradan çok daha fazla işe yarar.

Çocuk:

— Hakkın var baba, dedi, fakat ben de sana bir sual sorayım. Para ile bir üniversite açmak mümkündür. Fakat ilimle bir banka açabilir misin?

Kömürcülerin kantarı

Doktorun yeni doğmuş bir çocuğu tartması lâzım geldi. Evde terazi bulunmadığı için komşu kömürcünün kantarını aldılar. Çocuk tam otuz iki kilo geldi.

Aşkın şartı

Karı koca arasında:

— Beni çok mu seviyorsun?

— Tasavvur edemiyeceğin kadar...

— İhtiyarladığım zaman da sevecek misin?

— Elbette seveceğim... Güzel ayağının bastığı toprakları öpecek kadar seveceğim... Fakat bir şartla, anana benzememek şartile.

— Bayanım, yağmurdan kaçıyorsunuz amma doluya tutulacaksınız..
— Dolu olan cebinizse zarar yok!

AT SİNEĞİ

— Nereye böyle?

— Şurada bir işim var.

— Ne işi?

— Hiç... Ev için bir şey alacağım da...

— Çarşıya doğru gidiyorsan beraber yürürüz.

— Hayır, ben şu yoldan gideceğim.

— Ziyanı yok, ben de oradan dolaşırım.

— ... Fakat ben, önce bir yere uğrıyacağım.

— Kahveye mi bakacaksın? Ben şimdi geçtim. Ali gelmemişti.

— Ben Aliyi aramıyorum.

— Ha, aradığın Veli ise boşuna gitme, demin otomobille geçti.

— Veli ile işim yok.

— Anladım: Kitapçıya gideceksin.

— Bugünlerde kitap okumuyorum.

— İyi ediyorsun. Gel seninle bahçeye gidelim.

— Gidemem.

— Açılırsın yahu!

— İstemem.

— Peki... Birer kadeh buzlu biraya ne buyurulur?

— İçmem.

Kadın = Erkek — [İçlerinden] Aman ne sıska, ne katı bacakları var!..

— Amma bilsen, taze Alman birası!

— İçmem.

— Hele şu kadına bak... Ne boy, ne bos bu! Yürü, arkasından gidelim.

— Yapamam. Allaha ısmarladık.

— Selâmetle... Sonra, (Pariziyana) ya gideceksen ben de geleyim.

— Hayır.

— Öyle ise seni (Löbon) da beklerim.

— Gelemem, bana müsaade...

— Güle güle! Ha, sinemaya gitmiyelim mi? Filim pek güzelmiş.

— Sen git.

— Yalnız gitmeği sevmem de...

— Elbette birini bulursun. Bonsuvar!

— Bonsuvar... Yarın sabah idarehanede misin?

— Ben gazeteye pek uğramam, birbirimize elbette rasgeliriz bir yerde... Eyvallah!

— Saadetle... Bay Mehmedi görürsen söyle, ben aşağı, köprüye doğru gidiyorum.

— Olur.

— Dur, dur biraz, söylemeği unuttum: Ben yarın ava gidiyorum, gelir misin?

— Hayır.

— Sen bilirsin, eğlenirdik te...

— Avdan hoşlanmam.

— Sen avlanma... Gez, dolaş...

— Canım istemiyor.

— Ben sana kuş gönderirim, öyle ise...

— Olur. Mersi.

— İncir kuşu mu seversin, bıldırcın mı?

— Hangisi olursa... Olmasa da olur.

— Allaha ısmarladık. Kuşları eve mi göndereyim, idarehaneye mi bırakayım?

— Can kurtaran yok mu?

— A, ne oluyorsun yahu? Çıldırdın mı? Elâlem bize bakıyor. (Uzaklaşırken kendi kendisine söylenir:) Delinin biri bu. Tevekkeli kendine serbest meslek seçmemiş.. Amma, bu halile zor gazetecilik eder..Herif kabına sığmıyor. Keskin sirke, küpüne zarar!

Deve kuşu

AHRET DÖNÜŞÜ

Akbabanın romanı : 3 — Yazan : **Ağustos böceği**

Murat oyunun devamını, kadının arasıra kendisine sarılmasını istemekle beraber bir yandan da:

— Yarabbi! Şu kadın artık yorulup ta otursa yahut başka bir vesile çıksa da çifte telliyi kesseler, diyordu.

— 3 —

Vesile meğer sokak kapısının önünde hazırlanmış, Muradın bu ricasını bekliyormuş!..

İlminin topuklarile döşeme tahtalarında tuttuğu tempoya aşağıdan birdenbire başka bir gümbürtü cevap verdi: Kapı tokmağı...

Ut ve dans birdenbire durdu. Amcazade ile Murat başlarını pencereden çıkardılar. Kapıyı çalan adamı görmeğe çalışarak:

— Kim o? diye seslendiler.

— Bekçi... Az aşağı gelir misiniz?

— Ne istiyorsun?

— Hele siz zahmet edin de...

Misafirler birbirlerine bakıyorlardı. Murat:

— Anlarız bakalım, dedi ve merdivene doğruldu. Sebebini anlamadığı halde garip bir sıkıntı duymağa başlamıştı. O kadar ki merdivenin son bir iki basamağını göremedi ve yüzüstü taşlığa yuvarlanıp başını gözünü yarmasına bıçak sırtı kaldı.

Belkis içeriden lâmba tutuyor, Murat kollarını kapıya germiş, bekçi ile konuşuyordu:

— Hayrola yahu?

— Beyim saat iki...

— Saati haber vermek için mi beni aşağıya indirdin yani..?

— Bu vakit mahalle arasında çalgı çalınır mı? Gürültü yapılır mı?

Murat son derece uysal ve çekingen bir adamdı. Bu ihtarı ona başka başka bir zamanda yapsalar derhal utanıp kızarır: «Bir iştir oldu ne yapalım... Affedersiniz» gibi bir sözle meseleyi kapatırdı. Sarhoş olmasına rağmen şimdi de gene bekçinin esas itibarile haklı olduğunu hissediyor, fakat rakı onu hırçınlaştırmış, kabadayılık damarlarını kabartmış olduğu için başka bir taraftan tutturmağa çalışıyordu. Söylenmeğe başladı:

— Evim benim evimdir. Mesakin taarruzdan masundur. Evimde ne istersem yaparım; kimse bana karışmaz. Amma sen diyeceksin ki «hürriyetin bir şartı vardır. Başkasının hürriyetine tecavüz etmemek... Mahallede gürültü yapmak komşuların uyumak hürriyetine ve hakkına bir nevi tecavüz sayılır.» Bu da doğru, bu da makul bir noktai nazar...

Bekçi sopasına dayanmış, Muradın bu nutkunu hayretle dinliyordu.

O devam etti:

— Gerçi senin meseleyi bu şekilde ifade etmeğe tahsil ve terbiyen müsait değil... Fakat hakikat âlim için de, cahil için de birdir. Evet esas itibarile hakkını teslim ederim. Yalnız «filân saatten sonra çalgı çalınmaz» demek lâzım geldiği halde «bu saatten sonra çalgı çalınır mı? Gürültü yapılır mı?» diye beni tenkide, tevbihe yeltenmeğe senin ne hakkın var?

Bekçi bir şey anlıyamıyordu:

— Bey ben sana kötü bir şey demedim. «Bu saatte çalgı çalınır mı?» dedim...

Murat birdenbire bağırmağa başladı:

— Bak gene söylüyor... Arada çok fark var be cahil herif... Bunu sual şeklinde ifade ettin mi bana karşı tezyif, tahkir çıkar. Kabahat sende değil, senin gibi cahil herifleri kullananlarda...

Belkis kocasını kolundan tutarak:

— Ne yapıyorsun? dedi.

Ressam «çekil» diye bağırdı ve karısının kolunu o kadar şiddetle silkeledi ki az kalsın kadının elindeki cam lâmba taşlığa düşüp patlıyor, yangın çıkıyordu. Bekçi Muradın ne tatlı bir adam olduğunu bildiği için bu şiddeti onun sarhoşluğuna veriyor, kızmıyordu. Sade:

— Kullanmıyacaklar da ne edecekler bey? Lise mektebi talebelerini bekçi yapacak halleri yokya, dedi.

Konuşmanın uzaması, Muradın bağırması misafirlerin dikkatini çekmişti. Onlar da pencereden lâkırdıya karışmağa başladılar.

Amcazade:

— Ne oluyor? diye bağırdı.

Bekçi bu defa yukarıya seslendi:

— Mahalleli şikâyetçi oldu. Çalgıyı kesin, diyoruz.

— Sen kim oluyorsun?

— Bekçi...

Bu defa İlmi azdı:

— Şimdi beni mahallelisinden de, kendi soyundan, silsilenden de başlatırsın; burası meyhane değil, randevu evi değil... Namuslu ev... Kanun dairesinde eğlenene kimse karışmaz...

Bekçi artık kızmıştı:

— On ikiye kadar karışmaz amma on ikiden sonra karışır... Siz yasak bilmez misiniz, nizam tanımaz mısınız?

— Nizamı ben senden mi öğreneceğim ulan ayı...

— Ayı senin babandır...

— Ne haltettin, ne haltettin... Şimdi senin......

İlminin sesi, birdenbire hoparlör karşısında bağırıyormuşçasına büyümüş, insan gırtlağından çıktığına inanılmıyacak bir şiddet almıştı. Ayni zamanda sofanın çürük tahtaları üze-

rinde iki azılı ağır sıklet şampiyonu kapışıyormuş gibi korkunç bir gümbürtüdür koptu.

Muradın bir anda aklı başına gelmişti. İlminin aşağı inmek için yerinden fırladığını, karısı ile amcazadenin onun ellerine sarıldıklarını anlıyordu. Fakat amcazadenin de eli ayağı tutar bir adam olmasına rağmen galiba misafiri tutmak, onun önüne geçilmez bir tabiat belâsı, bir hortum gibi aşağı inmesine mâni olmak mümkün olmıyacaktı. Bağırtılar, çığlıklar içinde boğuşma devam ediyor, kasırganın masaları, sandalyaları devirerek adım adım merdiven başına yaklaştığı duyuluyordu.

Ev çok eski ve çürük olduğu için Murat bazı fırtınalı gecelerde duyulan sarsıntılardan, çatırtılardan ürker, yatağı sırtına yüklenerek, karısile beraber aşağı odada yatmağa inerdi. Meğer ne haksız yere evin günahına giriyormuş! Bu eski bina bu gece takımile taşlığa göçmedikten sonra bir daha topla yıkılmazdı.

Ressam bir aralık yukarı çıkmayı, boğuşmaya iştirak etmeyi düşündü. Fakat vücudunda öyle bir kesiklik hissediyordu ki bu hareket onu boş yere hırpalamaktan başka bir şeye yaramıyacaktı. Bahusus çarpışma sahasının bir iki adım ilerisi merdivendi. Burada ayak sürçmesi nevinden bir kaza olur da hep bir arada aşağı inilirse İlminin altında kalacak biçare için ölüm muhakkaktı.

Bekçi de çam yarması gibi bir adamdı. Biraz evvel gayet uslu ve sakin göründüğü halde şimdi ayranı kabarıyor, ikide bir elindeki sopayı tartarak vukuata karşı koymağa hazırlanıyordu.

Murat bekçiye ellerini uzattı:

— Aman arkadaş. Allah rızası için şuradan savuş; gözüne görünme; kanlı mıdır, katil midir? Herifin huyunu, suyunu bilmiyorum. Kaybol ortadan. Geçtim başına bir felâket gelir, diye yalvarmağa başladı.

Fakat bekçi aldırmıyor:

— Kime ağzını bozarmış bakayım. O beni dövmeğe kalkarsa benim elim armut mu devşiriyor, diyordu.

— Yahu ayağını öpeyim... Git şu karanlığa karış... Vadim olsun sana bu ay çift aylık vereyim... Şu gürültüye bak... Herif belki senin kanına girecek... Bir şey değil vaka evimde oldu diye benim de başımı belâya girer...

— Ne konuşuyorsun sen efendi? Adam kanına girmek kolay mı? Dağ başında mıyız? Hükûmet yok mu? Kanun yok mu?

— Yahu hükûmet te var, kanun da var amma onlar yetişinciye kadar sen senden gidersin... Ne dik kafalı adamsın sen... Allah aşkına kaç diyorum ben...

Gürültü merdiven başına gelmişti. Allah bilir amma bu son çarpışmaydı. Murat merdivenin altına kadar koşarak yukarı baktı. Amcazade bir kolile İlminin beline sarılıyor, ötekile merdiven başına asılarak kuvvet alıyordu.

Ressam bunu gördükten sonra tekrar bekçiye koştu:

— Yahu sen bazuna güveniyorsun, yukarıdaki insan bildiğimiz insanlardan değil, azgın yaban domuzu gibi bir şey, git diyorum sana, dedi.

Fakat bekçi gene aldırmadı.

Nihayet fırtınada gemi direği kırılır gibi bir çatırtı... Trabzan babası kırıldı. İlmi geliyor.

Ressam şaşkınlıktan taş kesilmiş gibi elinde lâmba ile taşlığın ortasında duran karısını kolundan yakalıyarak bir kenara çekti; bekçiye:

— Benden günah gitti; istedin. Allah hemen iman selâmeti versin, diye bağırdı.

Bekçi sopasını kavramış, açık kapının önünde bir kaç adım geri çekilmiş bekliyordu. Fakat ev sahibinin dediği gibi insana benzemez bir devin elinde, kendi sopasının üçer kalınlığında kırık trabzanla aşağı indiğini görünce birdenbire geri döndü, kaldırımlarda dörtnala giden bir at patırtısile kaçmağa başladı; ta köşe başındaki fenerin dibine kadar. Orada düdüğünü çıkararak çalmağa başladı.

Hiç bir büyük musiki üstadı dehşet denen duyguyu bekçinin bu düdüğü kadar sanat ve kuvvetle ifade edememiştir.

Can kaygusile canavar düdüklerinden daha acı bir ses çıkaran bu düdük gecenin sessizliğini delip geçti ve üç sokak aşırı karakolda mışıl mışıl uyuyan komiser muavinini rüyasından uyandırdı.

Kapı kapanmış, Murat, amcazade ve kadınlar İlmiyi kollarına girerek yukarı çıkarmışlardı.

O yavaş yavaş sakinleşerek söyleniyordu:

— Ben haksızlığa dayanan tecavüze tahammül edemem. Şurada üç beş namuslu vatandaş toplandık. Evimizde eğleniyoruz. Kim ne karışır bize... Ah bırakmalıydınız da o ayının elindeki sopayı kafasında kırmalıydım? Ne hakları var efendim ne hakları var namuslu bir adamın evine tecavüze...? Murat biraderimiz gibi dâhi bir sanatkâra bu kulübeyide mi çok gördüler? Vallahi kendi kapıma gelselerdi bir şey demezdim... Fakat namuslu bir arkadaş evine tecavüze tahammül edemedim. Üstelik «ayı sensin» diye beni de tahkir etti. Ben arkadaşlık namına canımı feda ederim.

Hesapça evinin şerefini koruduğu için Muradın İlmiye teşekkür etmesi lâzımdı. Fakat o bu fikirde değildi. Her şey gibi arkadaşlık, dostluk gayretinin bu derecesi de fazla idi. Gürültü esnasında etraftan bir ses sada çıkmamış olmakla beraber Murat bir takım pencerelerin açıldığını işitmişti. Bunun kokusu yarın çıkacaktı.

Böyle olmakla beraber ressam bu korkunç adamı tekrar azdırmaktan ürktüğü için sesini çıkarmadı; çatkın bir çehre ile: «Olmamalıydı amma oldu ne yapalım. Üzülmeyiniz, keyfinize bakın» dedi. Evet biraz evvelki haline göre yalnız sarhoş değil biraz da deli ve edepsiz olan bu adam kendine de kızmağa kalkarsa bekçi gibi ne kaçacak bacağı, ne çalacak düdüğü vardı.

İlmi:

— Aldırmıyalım; eğlenelim, keyfimize bakalım, dedi ve udu tekrar amcazadenin eline verdi. Fakat bereket versin ki gürültü esnasında udun sapı kırılmış, artık çalınmasına imkân kalmamıştı.

Murat karısına:

— Bu ud kimin? diye sordu.

O:

— Karşıki tahsildarların kızının, dedi.

Murat başını sallıyarak acı acı gülümsedi:

(Arkası var)

— Ah, ah... Şu tayyare piyangosunun büyük ikramiyesi bana çıkarsa, vallahi deli olurum!..
— O zaman evleniriz, değil mi?..

RENK VE KADIN

Renk nedir? Dünyamızın bütün zevki, süsü, şenliği değil mi?

Güneşin ışığı bize can vermekle kalmıyor, gözümüzle uyuşarak can verdiği dünyamızı süslüyor, şenlendiriyor.

Renk yoktan bir varlıktır. Olmıyan bir varlıktır ki bütün var olanları bürümüş, örtmüş, onları, olduklarından daha canlı, daha güzel, daha çekici, daha tatlı ve sevimli yapmıştır. Müzik sesin ve şiir sözün renkleşmesidir. Fikir, renkleşmeden güzel sanat olamaz.

Rengin cinslik üzerinde ve cinsi korumak ve gözetmek noktasında büyük rolü vardır. Ağaçlarla otların en renkli yerleri yemişleri ve çiçekleridir. Yani ürümleri ve yetiştirici yerleri...

Kadınlar da, belki bunun için, kendilerini birer renk askısı, birer renk değisi yapmışlardır.

Erkekte renk yok gibidir. Ben rengi kadınlarda görüyorum ve renk zevkini kadınlarda sürüyorum. Renk kadınlardadır. Kadınların gözlerinde ve sürmelerinde... Kadınların yanaklarında ve allıklarında... Kadınların dudaklarında ve boyalarında... Kadınların tırnaklarında ve cilâlarında... Kadınların bedenlerinde ve damarlarında!

*

Kadınların elbiselerile çamaşırlarında da düşkün olduğumuz bütün renkleri bulmuyor muyuz? Kadın, isterse, günde on renkte çiçek açan ve on kere yaprak döküp yeni ve taze yapraklara bürünen bir fidandır.

O, dünyadaki renk denilen büyülü oyunun, ışık ve göz oyununun en becerikli ustasıdır. Renk diye bu dünyada ne biliyorsak onun da derisinde, teninde, etinde, saçında, kanında, belki de ruhunda vardır.

Bana öyle geliyor ki erkeklerin ruhları da az renklidir, koyu renklidir, ağır şaraplar gibidir. Kadınlarınki ise ışıldılı ve imrendiricidir... Şuruplar ve likörler gibi.

Boncuklar, inciler, pullar, değerli taşlar kadınlar içindir, bütün parıltılı, pırıltılı, yaldızlı şeyler... Belki de yıldızlar bile!

Küremizde renkleri en çekici olan şeyler nedir? Güneşin bulutlar arasından batışı, denizin kuytu dibi, ırmağın köpüklü akışı, böceğin cilâlı kabuğu, gökte şimşek ve fişek, havuza vur-

muş ay ve elektrik, haşhaş ve gelincik tarlası, daha ne varsa, zevkinizi neler okşarsa kadının yüzünde, gözünde, üstünde, içinde, gülüşünde, yürüyüşünde, gerinişinde ve gelişmesinde bunları bulabilirsiniz.

Kadınlar birer renk dergisidir.

İnsanlar renkle avunurlar. Tan yerine bakarlar, kıpkızıl olurken... Güneşi batarken, ayı çıkarken, kırları çiçekte iken seyrederler. Bugün elektrik ve su oyunları ile dolan şenlik ve sergi geceleri, her dakika değişen renkli şekillere olan tabiî ihtiyacımızdandır.

Kadın, renkli şekillere olan bu ihtiyacı sezdiği içindir ki renkten renge, biçimden biçime girer, renkli şeklin en güzeli ve en çok değişeni olmağa çalışır.

*

Bizi seven bir kadın, olur ki, havuza tutuşarak düşen kâğıttan bir Japon feneri gibi süslü ve renk renk iner ve kucağımızda yanarak söner. Olur ki, yaralı bir mavi tilki gibi nefesi tükenmiş gelir, bağrımıza sığınır. Olur ki altın sarısı bir olgun yemiş gibi dalından kopar ve elimizde yarılır, ağzımızda erir. Olur ki bir avuç kızıl kordur, göğsümüze serpilir, acısını yüreğimize çöktürür. Kadın her zaman renktir, renklidir.

Kadında renksiz göz yaşları bile dökülürken yanaklarının pembeliğini alarak renklenir, süslenir.

Renk denilen dünya şenliğinin en canlı, en şık ve en oynak örneği kadındır.

*

Ölüm sonsuz bir renksizlik ve benim için, sonsuz bir kadınsızlıktır. Renksizlik ve renk azlığı bizi korkutur: Karanlık geceler, buz ve kum çölleri, sis... Yalnızlık ve keder de ruhun bir renksizliğidir. Memleket özleminde ben bir renk hicranı bulurum: Gurbetzedeye öyle gelir ki ayrıldığı yurtta, her şey bulunduğu yerdekilerden daha çok renklidir, daha hoş renklidir.

Renk her şeydir. Hiç ve yok olduğu halde... Renge verdiğimiz değeri bayraktan anlayınız: Bir kaç rengin bir kumaşta birleşmesi dünyanın en sürükleyici ve coşturucu bir sembolü olmuştur.

Deve kuşu

Hacı Evleniyor!

— Çocuklar bana olanlar oldu. Bunca yıllık evim barkım yıkılıyor. Herif üstüme evleniyor...

— ....

— Kanun mu var? Kocam beni mahkemede boşamadan başka karı alamaz mı? Gülecek halde değilim amma güleyim bari... Şaşarım aklınıza cahiller... Erkek milleti kanun manun dinler mi? Hükûmet karı üstüne evlenmeyi istediği kadar yasak etsin... Herifler azmaya görsünler... İmama bir kaç lira koklattılar mı ediyor bir dua, zıkkımlanıyorlar iki bardak şerbet... Oldu mu sana bir imam nikâhı... İstersen sana ananı nikâh ettireyim... Sen paradan haber ver...

— ....

— Gülmeyin çocuklar... Sonra size beddua ederim, «Allah başınıza versin», derim. Alimallah marmara çırası gibi yanarsınız... Kocalarınız iki saat geç geldi diye evlerinizi yıkıp indiriyorsunuz...

— ....

— İlâhi kızım... Biz eski kadınlar sizden daha çok koca kıymeti biliriz... Ben sizin gibiyim ayol... Gözümü açtım, Hacıyı gördüm. Allah gene de başka yüz göstermesin. Ben de sizin gibi balolarda seksen herifle elele verip dans oynasam benim umurumda olmaz amma dedim ya... Biz eski kadınlar...

— ....

— Şıllığın zoruna bak... Bu yaştan sonra kocayı ne mi yapacağım? A düdüğüm ben istesem iki çocuk bile doğururum... Benim saçlarım nezle ile mihnetten ağardı ayol... Ben sizin gibi kına yerine boya kullanaydım, utanıp arlanmadan el heriflerinin önüne oturup saçımı kıvırtaydım - eh gene pek size benzemezdim amma - yüzüne bakılır bir kadın olurdum...

— ....

— Bu yaştan sonra Hacı Efendinin yüzüne kim mi bakar? Kör alıcının kör satıcısı olur derler... Elbet ona da bir bakan bulunur... Hem dünya şimdi ekmek peşinde... Genç diye öyle cebi delik sokak oğlanlarını kim ne yapsın? Herkes ekmek düşünmekten keyif düşünmeğe meydan bulamıyor ki... Hacının mahallede kirli çıkı diye adı çıkmış. Kirlisini bana sorsunlar amma çıkısını bilmem... Amma köşede bucakta beş on parası yok mudur? Elbet vardır... Karılar paranın kokusunu aldılar, herifi ayarttılar... Ah talihsiz başım ah...

— ....

— Amma kabahat kimde... Bende, benim, eşek kafamda... Estağfurullahı filân yok öyle... Tevekkeli, «erkeğin iki çanağı varsa birini kır» dememişler... Ben hanım hanımcık bir kadın olmayaydım acaba o Hacının iki yakası bir araya mı gelirdi? Kardeş ben bir kemiği üç kere kaynatıp suyunu çıkarmadan atmadım. Bir kahveden iki kahve çıkardım... Nasıl mı diyeceksiniz... Kahveyi Hacıya içirdim. Fincandaki telveyi tekrar kaynatıp kendim içtim...

— ....

— Ah şu söylediğiniz şeye bak... Misafirlere telveden kahve pişirir miyim? Ben deli miyim ayol... Amma pek saygısızlar olursa o başka...

— ....

— Eğer ben de o zamane karılarından olaydım da bulduğumu süse, pü-

Muallimler albümünden :

Kozmoğrafya muallimi: Bay Tevfik

se sarfedeydim; giyeydim o efendim ipekli kolsuz elbiseleri sırtıma, açaydım kolumu bacağımı... Basaydım o allıkları, düzgünleri, boyaları suratıma... Takaydım o çiçeği burnunda oğlanları sokakta peşime... Hacı o zaman görürdü gününü... Ben öyle sapına kadar kadınım ki Hacı: «Hanım senden yerler gökler razı olsun. Sen o kadar sapına kadar namuslu kadınsın ki seni bir tabur erkeğin içine soksam merak etmem» derdi. Bir zamanlar mahalle müezzini mescidin minaresinde ezanı okurken bizim pencereye bakardı... Herif beni bahçeye çamaşır asarken mi gördü nedir? Alimallah mahalleyi yıktım indirdim...

— ....

— Hele şu söylediğine bak... Müezzin yüzüne bakılacak bir adam olsa öyle yapmaz mıydım. Ayol o müezzinin öyle bir kaşları, öyle bir ebrulî yanakları vardı ki mahalle kadınlarının ağzının suyu akardı... Amma yapmadım da iyi mi ettim?. Ben öyle bir kadın olaydım Hacı bu haltları yer miydi?

— ....

— A öyle söylemeyin çocuklar... Onlar eski adamlar... Hacı bugün on üç yaşında kız olsa dokuz ay on gün sonra evlât sahibi olur...

— ....

— Yo... Pek o kadar ileri gitmeyin.. Hacı kocamdır. Ben ne istersem söylerim amma size haltetmek düşer... Nesi varmış adamın... Siz ondaki ağıza, buruna dikkat ettiniz mi? Hoş etmişsinizdir ya; söylemezsiniz yoksa... Sizin gözünüzden uçanla kaçan tutulur mu? Bayramlarda elini öpmeğe geldiğiniz zaman karşısında az mı kırıtırsınız?.. Hacı adamakıllı erkektir ayol... O sizin kırpık bıyıklı, yağlı saçlı kocalarınıza taş çıkartır...

— ....

— Niçin bu kadar ağlayıp bağırıyor muyum... Ayol karılar siz lâf anlamaz mısınız?.. Herif elden gidiyor, evleniyor, bu gece bir yerde imam nikâhile güveyi giriyor diyorum size...

— ....

— Nereden mi haber aldım? Aklımdan buldum... Herif bu sabah ayaklarını yıkadı, tırnaklarını kesti, yeni çorap giydi.

Ateş böceği

Senenin en güzel kitabı

YERYÜZÜ GÖKYÜZÜ

Yazan:
FAİK SABRİ DURAN

Üstünde yaşadığımız dünyayı ve gökyüzündeki komşularını, boşluğa serpili nihayetsiz âlemleri, YERYÜZÜ ve GÖKYÜZÜ nün bütün acayipliklerini öğreten nefis bir kitap.

Büyük k tada 232 sahife - 280 resim - 8 renkli levha
Ayrıca 4 tablo.

Fiyeti: Her yerde **150** kuruş.
Dağıtıldığı yer: AKŞAM MATBAASI

Ecnebî Karikatürleri

Ebe — Aklınıza fena bir şüphe gelmesin: Habeşistan meselesinin tesiri olacak!

[Fransız karikatürü]

Falcı — Sarışın bir genç size izdivaç teklifinde bulunacak...

İhtiyar kız — Sarışın mı?.. Eyvah... Sarışından hiç hoşlanmam!

[Fransız karikatürü]

— **Mezenizle beraber bir kaç kadeh içki emreder misiniz?...**

[Amerika karikatürü]

İtalyanların Habeşistan siyaseti gibi:

Tavşan — Galiba bu avcılar da beni medenîleştirmek istiyorlar!

[Fransız karikatürü]

BOĞAZİÇİNDE ESKİ MEHTAP ÂLEMLERİ

AYDABİR

mecmuasının üçüncü sayısında okuyacaksınız!

Anne — Kızım fevkalâde piyano çalar.

Erkek — Zarar yok... Ona rağmen istiyorum!

[Fransız karikatürü]

Her şeye ihtimal veriniz, fakat

GRİPİN

kaşelerine mukavemet edecek

Baş ve diş ağrıları

olabileceğine,

ASLA!

Nezle, grip, romatizma ile soğuk algınlından mütevellit bütün ıstıraplara da aynı seri ve kat'î tesiri gösterir.

O artık hiç dans edemiyordu ?

İltihaplı ve ıstıraplı ayaklarile ne dansedebiliyor ne de müthiş ıstıraplara katlanmadan küçük bir gezintide bulunabiliyordu.

Şikâyet ettiği bir arkadaşı ona, akşamları derununda kâfi miktarda RADİO-SALTS tozu ilâvesile sıcak suda ayaklarını banyo etmesini tavsiye etmişti. Bu tavsiyeyi nazarı itibara alarak muntazam banyolara başladı. Sekiz gün nihayetinde artık kendini tanıyamıyordu. Ayakları hafiflemiş bütün ıstırapları zail olmuş bir halde dansediyor, koşuyor ve hiç bir yorgunluk hissetmeden bütün sevdiği sporları yapıyor. RADİO-SALTS tozunun muntazaman istimali sayesinde veca ve ıstırap veren nasırları da yumuşatıp kökünden söküp çıkarmaktadır.

HAPŞUUU!..

Evet, bu günler sıhatimiz için bir tehlike mevsimidir.
Islak bir sonbahar havası, gizli rutubetini, hiç sezdirmeden vücudumuza işletir... Hapşuuu!..
Birkaç aksırık.. Nezle ve ateş başlıyor demek!..
Can kurtaran:

E. NEŞET Kininidir!

Bir tane E. Neşet kinini Damarlarınızdaki yangını söndürür ve size tekrar sıhatinizi kazandırır

KIŞ

Kış yaklaşıyor!

Kar fırtınaları, soğuk rüzgârlar mevsiminin artık arifesindeyiz!

K A L I N
S A Ğ L A M
U C U Z

Bir paltoya bürünerek

Kışı karşılayınız!

Sümer Bank

Fabrikaları

En güzel ve halis yünden

H A Z I R L A D I Ğ I
P E K N E F İ S
P A L T O L U K L A R I

Yakında satışa çıkaracaktır.

Yerli Mallar

Pazarlarının camkânlarında Türk zekâ ve kabiliyetinin bu muvaffakıyetini göreceksiniz!

Satış yerleri:

İSTANBUL, BEYOĞLU, GALATA, ANKARA, İZMİR, SAMSUN

Sahibi ve Umumî Neşriyat Müdürü
Yusuf Ziya
Basıldığı yer : AKŞAM MATBAASI

FRIGIDAIRE

Soğuk hava dolabı dünyayı sardı

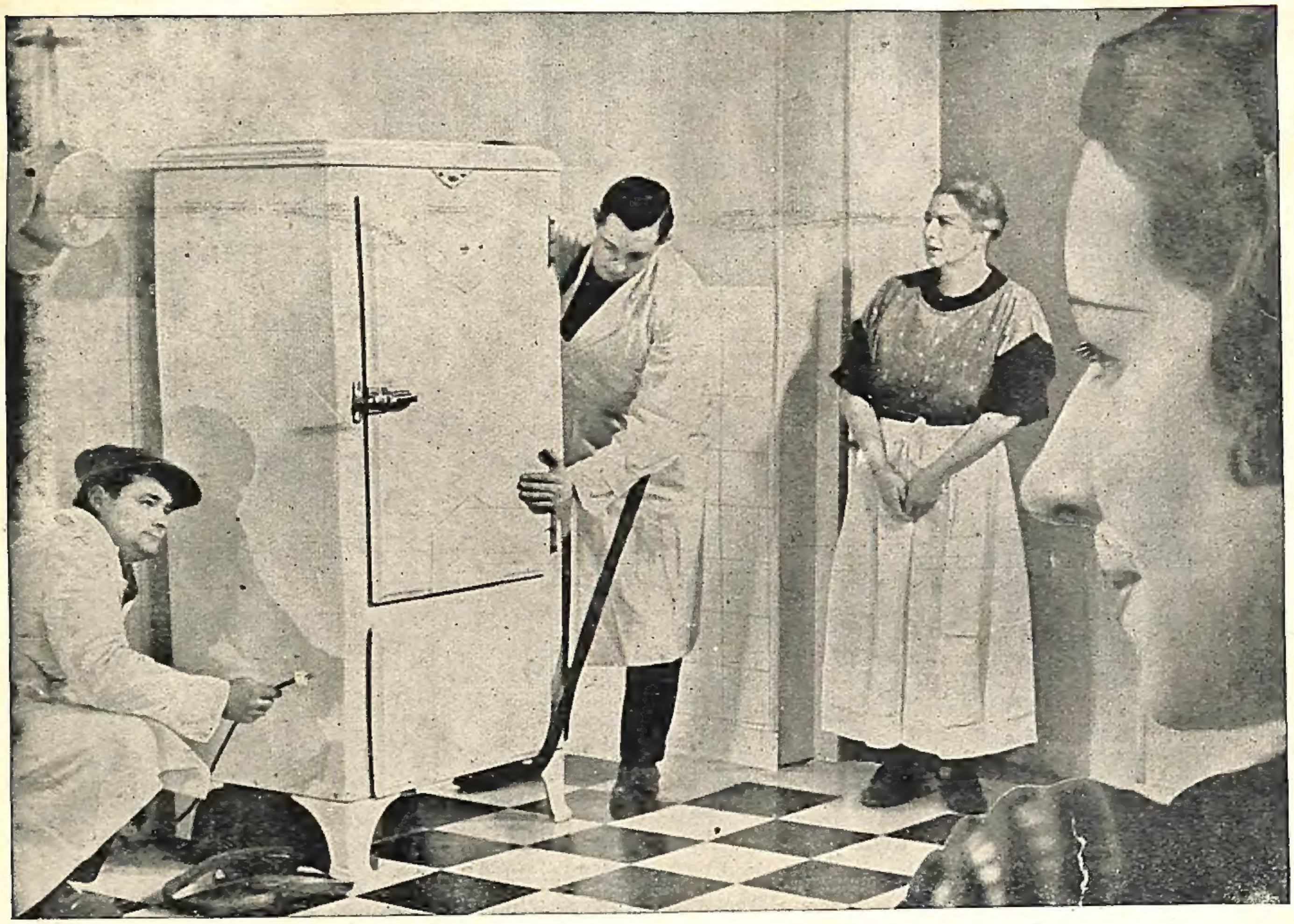

Siz de daha fazla beklemeyin ve şimdiden bir FRİGİDAİR'e sahip olun.

Bu mevsim, birkaç ayını sayfiyelerde geçiren bayanlar Frigidaire soğuk hava dolabının kıymetini anladılar. Frigidair'e sahip olanlar yaz günlerini rahatlık içinde geçirdiler. Fakat henüz bir Frigidaire almamış olanlar bu emsalsiz konfor âletinin kıymetini daha ziyade takdir ettiler. Bu mevsim sonunda bir Frigidaire alıp ta evlerine nakledenlerin miktarı sayılamıyacak kadar çoktur. Frigidaire alanlar bu güzel vasıtadan şimdiye kadar nasıl mahrum kaldıklarına hayret ediyorlar.

BOURLA BİRADERLER ve Şsı

Galata Hazaren Caddesi — Beyoğlu: İstiklâl Caddesi — Ankara Bankalar Caddesi — İzmir: Gazi Bulvarı

Akşam Matbaası